

”על שלושה דברים העולם עומד. על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים” (משנה, אבות)

אנו מבינים היטב מדוע התורה היא עמודו של עולם, משום שבלעדיה לא היינו מבינים את פשר חיינו ומטרתם. אנו מבינים גם מדוע העבודה - שמירת כל המצוות - היא עמודו של עולם, משום שבלעדיה לא היינו מסוגלים לכוון את חיינו כראוי למטרתם.

אך מדוע גמילות חסדים היא העמוד השלישי שעליו עומד העולם? הרי זו אפילו לא מצווה מוגדרת בתורה, אלא הדרכה כללית בלבד.

התשובה היא שגמילות החסדים של האדם היא הביטוי הפנימי האמתי הנובע מלבו ודעתו של האדם לאחר שהפנים באישיותו את התורה והעבודה. לכן אין לה למצווה זו גבול ומידה ככל המצוות, כשם שאין גבול ומידה לרצונו ולטוב לבו של האדם.

לפניכם דוגמאות קטנות וייחודיות מכמה בתי ספר אשר יצרו, כל אחד בדרכו, תכניות ופעילויות נפלאות של חסד המרוממות את הנותנים והמקבלים גם יחד לתיקון עולם במלכות שדי.

הרב אוריאל עובדיה,

מפקח ארצי, יסודי, חמ”ד

מפתח הלב בחסד ובאמונה

יסודי

בית הספר התורני אסף מימון אשקלון
אשקלון, מחוז דרום
המנהל: מאיר אברג'יל
רכזות חסד: אסתר בר-חי, דנית לוי (פרויקט מכב"י)

מספר התלמידים 560

מספר הכיתות 17

מספר התלמידים המתנדבים 560

מספר הכיתות המתנדבות 17

תכנית התנדבות חסד בהלימה למפתח הלב מתוך אמונה

בית הספר בנה מערך שלם בעבור מבצעים בית ספריים העוסקים בחסד, בהתאם לתכנית מפתח הלב מתוך אמונה. לדוגמה, בחודש חשוון, שבו עוסקים בנושא השליחות והמעורבות החברתית, מתבקשים תלמידי בית הספר להתגייס למגוון "סיירות החסד", ואף להציע יוזמות חסד חדשות. בחודש טבת, שבו עוסקים בנושא "ניהול קונפליקטים ולימוד זכות", ניתן דגש על פעילותם של תלמידים מ"סיירת משכני שלום" (מגשרים) שהובילו פעילויות חסד משלהם. בחודש אדר, העוסק בנושא "המדינה שלי", מושם דגש על יצירת עולם של מתנדבים, וכן על פרויקט מכב"י הפועל להפצת רוח ההתנדבות בעיר.

פעילות החסד בבית הספר באה לידי ביטוי לא רק במסגרת שיעורי חינוך וכישורי חיים אלא גם בשורה של תחומי דעת ובהם שיעורי שפה, שבהם מוקנית לילדים שפה של חסד, שיעורי אנגלית, שבהם מטפחים את מיום העזרה לזולת "כוכבי הזהב", ואפילו במסגרת שיעורי מתמטיקה, שבהם תלמידי "סיירת כפל" מסייעים לחברייהם.

תלמידי "תורני אסף מימון" משמחים ומפנקים את חילי צה"ל במתקן ומכתב

סיירת "משכנות שלום" מסייעות לתלמידות להתקרב ולהתפייס

תלמידי "תורני אסף מימון" מסייעים לילדים ממוגבלים ללמוד שפה

שבוע של חסד

כל כיתות בית הספר יוצאות מדי יום ביומו (כמעט) לפעילויות חסד מגוונות ברחבי העיר - זו השנה השמינית

מדי שנה בסוף חודש טבת מתקיים בבית הספר שבוע חסד. בתחילת השבוע מקבלים התלמידים יומן מסע קטן – "יומן החסד שלי" – ובו הם אוספים את החוויות והרשמים של השבוע.

כל כיתה בהתאם לגילה יוצאת למבצע התנדבות מחוץ לכותלי בית הספר: במועדוני קשישים, בתחנות מעבר שבהן מחלקים צ'ופרים לחיילים, בבית עיוורים, בבתי ספר של החינוך המיוחד, ועוד ועוד.

נוסף על כך, כל כיתה מחליטה על מבצע חסד כיתתי וכן מקימה גמ"ח כיתתי לטובת כלל ילדי בית הספר.

במהלך שבוע זה אוספים ואורזים מוצרי מזון למשפחות נזקקות, וכל ילד מתבקש לתרום שני מוצרים מזון על פי רשימות מאורגנות מראש.

חדר מורים פעיל ומתנדב

מורי בית הספר החליטו כי "נאה דורש – נאה מקיים", והם מקבלים עליהם מספר פעילויות חסד ייחודיות לחדר מורים. כל זאת מלבד ליווי תלמידיהם לפעילויות התנדבות רבות ברחבי העיר.

לקראת פורים כל חדר המורים יוצא לחלוקת משלוחי מנות בבית החולים ברזילי. מורים מזמינים תלמידים נזקקים לביתם לארוחות ואף תורמים מכיסם לרכישת ספרי לימוד ולתשלום על טיולים לתלמידים נזקקים. בשבתות ובחגים מזמינים מורים רבים לביתם משפחות של חולים המאושפזים בבית החולים ברזילי. לכמה מפעילויות אלו שותפים גם חלק מן ההורים.

אלבום מדבקות של חסד

יסודי

בית הספר הממלכתי דתי טללי אורות
טל מנשה, מחוז מרכז
המנהלת: אביבה-ויוי פיניש
רכזת חסד: מרסל אוחנה

מספר התלמידים 207

מספר הכיתות 11

מספר התלמידים המתנדבים 140

מספר הכיתות המתנדבות 8

מיזמים של חסד ונתינה

צדקה של ממון, צדקה של מעשה, ופיתוחן של הכרת הטוב ועין טובה

תלמידי בית הספר מקיימים "שוק חסד" המתבסס על חפצים ומאכלים מעשי ידי התלמידים. כל ההכנסות קודש לצדקה.

שי קטן ומתוק לצד מכתב מוענק מעת לעת לחיילים המגיעים לשמירות ופעילויות מבצעיות ביישוב וביישובים הסמוכים.

משלוחי מנות מושקעים מחולקים בפורים לאנשי צוות העובדים במשרד ובקפ"ן עם בית הספר: נהגים, צוות ניקיון, צוות רפואה, צוות מנהלה ועוד.

מחנכי הכיתות רותמים את התלמידים למיזם "עין טובה", לעידוד ההתייחסות החיובית לאחר. התלמידים מתבקשים להביט בחבריהם בעין טובה: לתעד בפתק מקרה, התנהגות או מעשה חיובי, ולהניח את הפתק בתיבת "עין טובה" בית ספרית.

אלבום מדבקות - הלכות בין אדם לחברו

מדי שנה מפיק בית הספר אלבום מדבקות ובו מתועדים התלמידים בעת עשיית חסד. הקטגוריות שעל פיהן מסודר האלבום נגזרות מהלכות הקשורות בחסד שאותן לומדים התלמידים במסגרת הלכה יומית העוסקת ביחסים שבין אדם לחברו.

במהלך השנה זוכים התלמידים במדבקות על עשיית מעשים טובים וכן על לימוד ושינון. לאט ובהדרגה משלימים התלמידים את האלבום כולו.

בסופו של תהליך יש בידי התלמידים חוברת הלכות שבין אדם לחברו המעוטרת בתמונות של חבריהם לספסל הלימודים.

מורים והורים מתנדבים

המורים מתנדבים בתוך בית הספר ומחוצה לו. בין כותלי בית הספר מעניקים המורים שיעורים פרטיים לתלמידים מעוטי יכולת, דואגים למזון לתלמיד ששכח את ארוחתו בבית וכן מסייעים בכל דרך למורים עמיתים.

מחוץ לכותלי בית הספר המורים פעילים בהפעלת גמ"ח תרופות, גמ"ח בגדים וכן גמ"ח אירועים.

הורי התלמידים שותפים אף הם בתרומה כספית, בתרומת מצרכים, בהסעות וכמובן בעידוד הילדים לצאת למפעלי ההתנדבות לסוגיהם.

ההורים גם נותנים כתף מעת לעת, כאשר בית הספר מארגן לילדים מעוטי יכולת שמחת בר מצווה או בת מצווה.

חזון של חסד ומעורבות

יְסוּדֵי

בית הספר הממלכתי דתי אוולינה
ירושלים, מחוז מנח"י
המנהל: יוסי אוחנה
רכזת חסד: חגית באב"ד

חזון: בית הספר הממ"ד אוולינה בחר לציין כי בית הספר שואף לטפח בוגרת ערכית ואחראית המקיימת אורח חיים יהודי, הבנוי על בסיס של נתינה ומעורבות חברתית.

מספר התלמידים 380

מספר הכיתות 14

מספר התלמידים המתנדבים 380

מספר הכיתות המתנדבות 14

יריד הצדקה השנתי

מדי שנה מתקיים בבית הספר "יריד הצדקה השנתי" המתבסס על עבודותיהן של בנות כיתה ו'. הבנות מכינות עוגות ומאפים, יוצרות תכשיטים, ומקימות יריד לתפארה אשר כל ההכנסות ממנו מוקדשות למשפחות נזקקות.

סיוע נוסף למשפחות נזקקות מתקבל באמצעות "מסע צדקה", שבו נערך גיוס כספים בכל הכיתות בשיתוף עמותת יריד אוולינה. השנה נאספו 9,300 שקלים לקראת ראש השנה. הכסף הועבר לידיהן של משפחות נזקקות מקרב קהילת בית הספר, על פי המלצת גורמי הרווחה בעיר.

במהלך השנה, במסגרת מיזם צדקה נוסף, נאספו בגדי חורף חמים לטובת תלמידות שנוזקו לכך.

גם לקראת היציאה לטיולים נערך בירור בין התלמידות, ותלמידות שידן של משפחותיהן אינה משגת לממן את הטיול זוכות למימון באמצעות מפעלי החסד של בית הספר. כל זאת כמובן בסודיות מלאה, מתוך מטרה לאפשר לבנות המקבלות ולבנות הנותנות לקיים ביניהן יחסי רעות שוויוניים ככל האפשר.

שיח חברתי בנושא חסד ונתינה

בבית הספר מתקיים שיח מובנה העוסק בתהליכי הנתינה והצדקה שבהם עוסקות התלמידות. בשיח מדגישים כי המקבלים וגם הנותנים יוצאים נשכרים מן הנתינה, תוך הפניית תשומת לבן של הבנות להדדיות שבנתינה.

השיח אף מבוסס על למידה של טקסטים, פתגמים, הלכות וסיפורים ממקורות חז"ל וממקורות נוספים. הבנות לומדות להכיר ולהעריך כמה וכמה מעגלי נתינה: המעגל האישי, המעגל המשפחתי, המעגל הכיתתי, המעגל הבית ספרי וכן מעגל הנתינה הקהילתי.

השיח הכיתתי תורם להעצמת נושא הנתינה ולהגברת המודעות לחשיבותה של הנתינה בלא תנאי. השיח המגוון בנושא חסד, צדקה ונתינה כולל אף פיתוח חשיבה רפלקטיבית על עשיית חסד: נעשית חשיבה על הדרכים לשפר את מעשה הנתינה ועל הדרכים לבחור את העשייה המתאימה לכל אחת. שיח זה תורם רבות למוטיבציה של התלמידות להתמיד בעשייתן המבורכת.

פיתוח רגישות לסביבה החברתית

יסודי

בית הספר הממלכתי דתי רמת מודיעים
חשמונאים, מחוז ירושלים
המנהל: דוד אביטל
רכזת חסד: ניצה דוד

מספר התלמידים **340**

מספר הכיתות **14**

מספר התלמידים המתנדבים **180**

מספר הכיתות המתנדבות **7**

החשיבה על צורכי האחר

פעילות החסד וההתנדבות בבית הספר מותאמת לכל גיל בהתאם ליכולת ההכלה וההתמודדות של הילדים עם צורכיהם של אחרים.

תלמידי כיתות א'-ב' מתנדבים לאורך השנה במועדון קשישים. הם מציינים בו ימי הולדת משותפים בכל ראש חודש. לקראת ט"ו בשבט הם מעניקים לחברי המועדון סלילות מפירות הארץ, ולקראת פורים הם מפנקים אותם במשלוחי מנות.

תלמידי כיתות ג'-ד' משקיעים את עיקר זמנם ומרצם באיסוף מצרכי מזון לטובת שורה של מיזמים, ובעיקר לטובת מתן כסתר למשפחות נזקקות.

כיתות ה' מתנדבות בגני ילדים ומסייעות לגננות הן בעבודתן השוטפת הן בפעילויות מיוחדות לכבוד אירועים בלוח השנה. בנות כיתה ה' אף מפעילות "גמ"ח בייבי סיטר" ביישוב לנשים אחרי לידה.

תלמידי כיתות ו' מפעילים את מועדון הגמלאים ביישוב ומועדון דומה בעיר רחובות. נוסף לכול, בנות כיתה ו' יצאו לקטיף ב"לקט ישראל" – ארגון אשר כל תוצרתו מחולקת לנזקקים מעוטי יכולת.

אני נותן משמע אני מקבל: חסד ונתינה בשעות הלימודים

במסגרת שיעורי מחנך נלמד נושא החסד בצורה עקבית על פי הערכים המוגדרים בתכנית מפתח הלב מתוך אמונה. המסר שאותו שואפים להקנות לתלמידים הוא "אני נותן משמע אני מקבל", כלומר, הנותן זוכה להתפתחות אישית.

הנושא משולב גם במסגרת הוראת מגוון תחומי הדעת ובהם תורה, הלכה, מולדת ואזרחות.

בשיעורי תורה לומדים חסד ממעשי האבות והאמהות, בשיעורי הלכה לומדים על אודות פרטי מצוות הצדקה בפרט ועל מצוות שבין אדם לחברו בכלל. לנושא זה מוקדש זמן בייחוד לקראת החגים, שבהם מיישמים, פועלים ועושים חסד.

בשיעורי מולדת ואזרחות לומדים פרק מיוחד בנושא ההתנדבות בקהילה, ומדגישים את חשיבותה של המעורבות החברתית לצורך קיום חברה בריאה ותקינה.

חסד חובק עולם

יסודי

בית הספר הממלכתי דתי מירון
תל אביב, מחוז תל אביב
המנהלת: יעל עורקבי
רכזת חסד: גילה אבטה-שירן

מספר התלמידים 300

מספר הכיתות 10

מספר התלמידים המתנדבים 300

מספר הכיתות המתנדבות 10

עם הפנים לקהילה ולהורים

בבית הספר מירון נוצר שיתוף פעולה הדוק בין הנהלת בית הספר להנהגת ההורים הבית ספרית סביב נושא החסד. אחת לחודש מתקיימת ישיבה משותפת ובה מעלים רעיונות למיזמי חסד ויוצרים במשותף תשתית מעשית לביצועם.

ההורים שותפים לעשיית החסד החל משלב הרעיונות ועד שלב איסוף המשאבים והסעת התלמידים. במקרים רבים ההורים אף שותפים מרכזיים ביצירת קשר עם המוסדות שבהם מתנדבים התלמידים.

בית הספר יצר קשר אמיץ עם "בית הילד אחוזת שרה", שבו מטופלים ילדים בסיכון, ובשיתוף עם הורי התלמידים מסייעים לבית הילד בדרכים רבות: הענקת משלוחי מנות, ארגון שוק "קח-תן" של מוצרי יד שנייה שבו ההכנסות מועברות למוסד, איסוף כסף לרכישת ביגוד לחורף וכן הבאת ילדי אחוזת שרה ליום פעילות היכרות בבית הספר.

תעודה חברתית - כן בבית ספרנו!

בחזון בית הספר נכתב: אנו פועלים למען שיפוח ערכים חברתיים: חינוך תלמידים לקבלת השונה, נתינה, תרומה חברתית, שייכות, מעורבות, צדק חברתי, אחריות ואכפתיות. בית הספר בנה תכנית חברתית ערכית הכוללת איסוף מצרכי מזון, פיתוח מנהיגות תלמידים, מובילות ירוקה, אימוץ

גדוד צב"ר של חיילים בודדים, שוק קח-תן, גשר רב דורי, משלוחי מנות לילדי קיבוץ סעד בדרום, תרומת משחקים ל"מקום שבלב" – מועדנית לילדים ממשפחות מצוקה, ועוד ועוד.

עוד במסגרת יצירת הכלים למימוש החזון, בית הספר פועל ברוח הרעיון "תפקיד לכל תלמיד" ומפתח תחומים רבים של עשיית חסד: ועדת ביקור חולים, נאמני מחשבים, קישוט בית הספר, ניקיון בתי הספר, וחונכויות לימודיות, חברתיות ורגשיות של תלמידים בוגרים כלפי תלמידים צעירים.

בכל ראש חודש מתקיים טקס ובו מוענקת לתלמידים תעודת הערכה על התנדבותם במגוון תחומי החסד בבית הספר.

התעודה כוללת היגדים חברתיים על אודות פעולותיו של התלמיד. ההיגדים הוכנו בשיתוף פעולה של כלל מורי בית הספר. ההיגדים מוצגים בפני התלמידים, והם מצדם מוסיפים היגדים משלהם בהקשר זה.

ההיגדים מוצגים על הלוח ומאפשרים לתלמידים להתבונן בהם, להפנים את תוכנם וללמוד מהם.

תל אביב - לוס אנג'לס

פעילות ייחודית של ארגון משלחת ילדים מן העדה האתיופית

לאחרונה יזם בית הספר בסיוע הקהילה מבצע מיוחד של ארגון משלחת ילדים מן העדה האתיופית ללוס אנג'לס. ארגון המשלחת כלל רכישת כרטיסי טיסה, רכישת מזוודות וביגוד מתאים.

הורים שותפים בעשיית חסד

יסודי

בית הספר חב"ד נצרת עילית,
נצרת עילית,
מחוז צפון
המנהל: הרב דני הלוי

מספר התלמידים 228

מספר הכיתות 13

מספר התלמידים המתנדבים 228

מספר הכיתות המתנדבות 13

נרות להאיר - חב"ד

בבית הספר פועלת תכנית נרות להאיר – חב"ד. התוכנית בנויה על ערכים סביב חודשי השנה. לדוגמה, בחודשים אלול ותשרי עסקו בבית הספר בכוחות הפנימיים של היחיד תוך הרחבת המבט לניצול כוחות אלו להיטיב עם הזולת.

בשיעורי הקודש נערך שיח תואם גיל בכל מקום בתכנית הלימודים שבו בא לידי ביטוי נושא החסד.

גם בלימודי אנגלית יוחדו מספר שיעורים בנושא זה, ואף בלימודי חשבון, שבהם מנוסחות בעיות מילוליות מתחום של חסד, צדקה ומעשר כספים. בשיעורי חסידות וסיפורי צדיקים מושם דגש רב על הנושא. בשיעורי הבעה ושפה מובאים טקסטים תואמים בנושאי החסד והנתינה, אשר דרכם עשויים הילדים להפנים היטב ערכים אלו של חסד ונתינה.

מיזמים של חסד

בבית הספר מופעלים גמ"חים הנותנים מענה למגוון צרכים. הגמ"חים מציעים סיוע לתלמידים הן במסגרת הכיתה הן במסגרת בית הספר בכלל.

אוירת בית הספר מעודדת הכלה, קבלה ושילוב של

ילדים בעלי צרכים מיוחדים. כמו כן, בבית הספר מקפידים על יצירת במה לשיח מכבד ומאיר פנים בין תלמידי הכיתות.

מורים בגמלאות מתנדבים בבית הספר

מורים בבית הספר חב"ד מוכנים תמיד להתנדבות במגוון דרכים. מורים ותיקים שפרשו חוזרים ומלמדים בבית הספר יום בשבוע. מורים מן השורה מזמינים תלמידים לחוג עמם את יום השבת. המורים אף מזמינים לביתם בשעות אחר הצהריים תלמידים הזקוקים לתמיכה לימודית או רגשית, וכן מוותרים על שהות שהייה לטובת הוראה פרטנית.

פעילותם של המורים המתנדבים חורגת מגבולות בית הספר. מורים אחדים אחראים על הפעלת בתי חב"ד באזורי מגוריהם, הם מחלקים חבילות מזון למשפחות נזקקות, תורמים מכספם לרכישת ציוד לבית הספר ובגדים חמים לילדים ממשפחות מעוטות יכולת, ועוד ועוד.